

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **JUDr. I.**, správca konkurznej podstaty úpadcu N., IČO: X. proti žalovanému: **Ing. M., Š.**, zast. Mgr. I., PhD, advokát, M., o neúčinnosť kúpnej zmluvy, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. januára 2008 č.k. 46 Cb 2/2001 -263 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 14. januára 2008 č.k. 46 Cb 2/2001-263 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici napadnutým rozsudkom vyslovil, že kúpna zmluva zo dňa 23.11.1998 medzi predávajúcim N., IČO: X. a kupujúcim Ing. M., nar. X., M. ktorou predávajúci previedol do výlučného vlastníctva kupujúceho nehnuteľnosti v katastrálnom území M. administratívnu budovu súpisné číslo X. a pozemky parcelne číslo X., o výmere 417 m² a parcelné číslo X., o výmere 607 m², je voči konkurzným veriteľom úpadcu N. M. IČO: X. neúčinná.

Podľa odôvodnenia rozsudku žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti kúpnej zmluvy, ktorou úpadca previedol nehnuteľnosti v katastrálnom území M. a to administratívnu budovu súp. č. X. s prísl. postavenú na pozemku parc.č. X., pozemok parc. č. X. a pozemok parc. č. X.. Úpadca uzavrel dňa 23.11.1998 kúpnu zmluvu, ktorou ako právnická osoba a predávajúci previedol na výlučného vlastníctva žalovaného tieto nehnuteľnosti za cenu 1 932 570 Sk. Kúpna cena bola vyrovnaná započítaním pohľadávok žalovaného, resp. dodávateľa B., I., H., ktorá vznikla titulom zmluvy o sprostredkovaní uzatvorenej dňa 15.5.1996 s úpadcom a B. ako sprostredkovateľom.

Podľa záveru súdu v konaní bolo preukázané, že v dôsledku odporovateľného právneho úkonu bol zmenšený majetok úpadcu. Odporovateľný právny úkon bol vykonaný v posledných dvoch rokoch pred začatím konkurzu. Zmenám hodnoty majetku boli ukrátení konkurzní veritelia, nakoľko v čase uzavretia napadnutej zmluvy splatné pohľadávky zostali nezaplatené. Žalovaný nepreukázal, že nemohol poznať úmysel dlžníka ukrátiť veriteľov. Vzhľadom na totožnosť osoby štatutárneho orgánu úpadcu a žalovaného to ani nebolo možné. Právnická osoba ktorou je úpadca, tvorila a vykonávala svoju vôľu v čase vykonania odporovaného právneho úkonu prostredníctvom jedinej osoby v postavení štatutárneho orgánu a to žalovaného. Totožnosť osoby tvoriacej vôľu právnickej osoby a osoby ako druhej strany pri dvojstrannom právnom úkone bráni tomu, aby bolo možné preukázať, že osoba ako druhá strana odporovateľného právneho úkonu nemohla poznať zákonom predpokladaný úmysel dlžníka, ktorého vôľa bola tvorená ňou samou.

Proti tomuto rozsudku sa odvolal žalovaný a navrhol ho zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

Tvrdí, že v danom prípade nebol splnený jeden zo základných predpokladov pre vyslovenie neúčinnosti predmetného právneho úkonu, a to skutočnosť, že ním došlo k ukráteniu konkurzných veriteľov. Skutočnosť, že k nemu nedošlo vyplýva z toho, že kúpna zmluva zo dňa 23.11.1998 bola odplatným právny úkonom, čiže aj keď z majetku spoločnosti boli prevedené nehnuteľnosti na žalovaného, na druhej strane bol na spoločnosť prevedený tomu zodpovedajúci majetok - kúpna cena. Aj keď kúpna cena bola čiastočne započítaná s pohľadávkou žalovaného, nedošlo týmto úkonom k zmenšeniu majetku spoločnosti a teda ukráteniu veriteľov, nakoľko aj žalovaný bol veriteľom spoločnosti a jeho uspokojením zostalo viac majetku na uspokojenie ostatných veriteľov, ktorí v tom čase mali splatné a vymáhateľné pohľadávky voči spoločnosti. Predmetné nehnuteľnosti boli zaťažené záložným právom, a teda uspokojený z ich speňaženia mohol byť len záložný veriteľ, a pohľadávku záložného veriteľa splácal po odpredaji nehnuteľnosti žalovaný. Tvrdí, že veľká časť pohľadávok konkurzných veriteľov prihlásených do konkurzu vznikla až po uzavretí predmetnej kúpnej zmluvy zo dňa 23.11.1998.

Odvolateľ ďalej poukazuje na to, že súd vo veci rozhodol čiastočným rozsudkom podľa § 152 ods. 2 O.s.p., pretože žalobca až na pojednávaní dňa 6.6.2005, čiže po viac ako 5 rokoch od začatia konkurzného konania rozšíril žalobu aj o ďalší návrh tak, že súd má okrem vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu rozhodnúť aj o vrátení predmetnej

nehnuteľnosti do konkurznej podstaty, a ak to nebude možné, o vyslovení povinnosti žalovaného vrátiť do konkurznej podstaty sumu 5 mil. Zmena (rozšírenie) žaloby výslovne vyplýva z dikcie § 16 o d s. 4 Z K V, pretože podľa jeho názoru, v prípade odporovacích žalôb, treba okrem vyslovenia neúčinnosti právneho úkonu žiadať aj uloženie povinnosti vrátiť vec do konkurznej podstaty. Bez takejto súčasnej kumulácie žalobných petitov by totiž rozhodnutie bolo nevykonateľné. Žalobca si tento nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej lehoty preto vznáša námietku premlčania.

Uvádza, že nároky na vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu sú vo svojej podstate určovacími nárokmi podľa § 80 písm. c/ O.s.p. a vzhľadom na vznesenú námietku premlčania voči ďalšiemu a neoddeliteľnému návrhu žalobcu už potom žalobca nemá právny záujem na takomto určení neúčinnosti.

K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý navrhol rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdiť.

Podľa jeho názoru odporovaným právnym úkonom sa zmenšil majetok spoločnosti N. pričom nie je podstatné, či sa tento majetok znížil v čase, keď mal úpadca len niekoľkých veriteľov, ktorí si prihlásili svoju pohľadávku, do konkurzného konania pretože aj ostatní veritelia, ktorí si neskôr prihlásili pohľadávku do konkurzného konania na majetok úpadcu, sú postihnutí tým, že majetok úpadcu sa odporovaným právnym úkonom znížil. Je názoru, že zo ZKV nevyplýva, že odporovať právnemu úkonu, ktorý poškodil veriteľov úpadcu, ktorí boli veriteľmi v čase uskutočnenia možno len právneho úkonu, ale ustanovenia ZKV o odporovateľných právnych úkonoch ZKV sú na ochranu všetkých konkurzných veriteľov, ktorí si prihlásili svoju pohľadávku do konkurzného konania, podľa neho je irelevantné, že prevádzané nehnuteľnosti boli zaťažené v čase odporovateľného právneho úkonu záložným právom.

Žalobca sa nestotožňuje s názorom žalovaného ani v tom, že došlo k premlčaniu práva odporovať právnemu úkonu z dôvodu absencie kumulácie žalobných petitov (vyslovenie neúčinnosti právneho úkonu a zároveň uloženie povinností vrátiť vec alebo zaplatiť peňažnú náhradu), nakoľko obidva petitivy sú oddeliteľné a samostatné, pričom druhý petit sa môže premlčať iba vtedy, ak by žalobca nepodal žalobu v premlčacej dobe, ktorá však začne plynúť až právoplatnosťou rozhodnutia o úspešnom odporovaní právneho úkonu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal odvolanie podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 písm e/ O.s.p. a dospel i k záveru, že je dôvodné.

Zo spisového materiálu odvolací súd zistil, že žalobca sa žalobou domáhal určenia neúčinnosti kúpnej zmluvy, ktorou úpadca previedol nehnuteľnosti v katastrálnom území M. a to administratívnu budovu súp. č.X. s príslušenstvom postavenú na pozemku parc. č. X., pozemok parc. č. X. a pozemok parc. č. X.. Predmetnou kúpnu zmluvou, ktorú úpadca uzavrel dňa 23.11.1998, úpadca ako právnická osoba a predávajúci previedol do výlučného vlastníctva žalovaného nehnuteľnosti za cenu 1 932 570 Sk. Kúpna cena bola vyrovnaná započítaním pohľadávok žalovaného, resp. dodávateľa B., I., H., ktorá vznikla titulom zmluvy o sprostredkovaní uzavretej dňa 15.5.1996 medzi úpadcom a B. ako sprostredkovateľom. Na zaplatenie kúpnej ceny boli ďalej započítané pohľadávky žalovaného z titulu nájomného za rok 1999 a za prvý polrok 2000.

Podľa § 15 ods 1 a 2 ZKV konkurzný veriteľ alebo správca sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 6, ak ukracujú uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky konkurzného veriteľa, sú voči konkurznému veriteľovi právne neúčinné. Toto právo má konkurzný veriteľ alebo správca aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený, odporoval možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch pred začatím konkurzu v úmysle ukrátiť svojho konkurzného veriteľa, ak tento úmysle musel byť druhej strane známy. Podľa § 16 ods. 1 a 4 ZKV právo odporovať právnym úkonom môže uplatniť konkurzný veriteľ alebo správca žalobou. Právny úkon, ktorému konkurzný veriteľ alebo správca s úspechom odporoval, je voči konkurzným veriteľom právne neúčinný; všetko, o čo sa odporovateľným právnym úkonom dlžníkovo majetok ukrátil, sa musí vrátiť do podstaty, a ak to nie je možné, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

Ako vyplýva z citácie ustanovení ZKV § 15 a § 16, tieto ustanovenia na seba nadväzujú. Po vyslovení neúčinnosti právneho úkonu podľa § 15 ZKV, nastupuje vrátenie majetku podstaty alebo jeho finančná náhrada podľa § 16 ZKV.

Žalobca si návrhom na začatie konania zo dňa 2.1.2001 uplatnil len vyslovenie neúčinnosti kúpnej zmluvy, ktorou úpadca previedol nehnuteľnosť. Až na pojednávaní dňa 6.6.2005 (čiže po viac ako po 4 rokoch) žalobca zmenil a doplnil žalobný petit a žiadal, aby bol žalovaný zaviazaný vrátiť do konkurznej podstaty nehnuteľnosti. Súd prvého stupňa do zmeny žalobného petitu vo veci nerozhodol pripustil, však zmenu petitu, čiže už nemohol rozhodnúť o pôvodnom petite a ak sa tento stane právoplatným, rozhodovať o petite vrátenia nehnuteľnosti, prípadne jej finančnej náhrady do konkurznej podstaty.

V danom prípade teda nebolo možné rozhodovať medzitým iným rozsudkom, t. j.

o základe a následne o výške. Predpokladom použitia medzitýmneho rozsudku je podľa § 152 ods. 2 druhá veta O.s.p. je predovšetkým účelnosť takéhoto rozhodnutia ako aj deliteľnosť predmetu konania na dve zložky, podľa základu a výšky. Ak sa ukáže, že neexistuje právny základ sporného nároku, ušetrí si súd niekedy rozsiahle dokazovanie o jeho výške.

Pokiaľ ide o predpoklad účelnosti, neobstojí názor súdu prvého stupňa, v ktorom sa odvoláva na vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného na pojednávaní dňa 14.1.2008, že pokiaľ by nadobudlo rozhodnutie o neúčinnosti právneho úkonu právoplatnosť, je žalovaný ochotný sa o výške náhrady so žalobcom dohodnúť.

Z vyjadrenia žalovaného na ústnych pojednávaniach z jeho odvolania, kde namieta aj premlčania nároku uplatneného v doplnenom petite žaloby dňa 6.6.2005 ako aj zo skutočnosti, ktorú konštatoval už súd 1. stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia a síce, že žalovaný napriek svojmu sľubu, nepreviesť počas konania nehnuteľnosti, urobí tak darovacou zmluvou v prospech svojich dcér, jednoznačne vyplýva neopodstatnenosť názoru súdu 1. stupňa, že žalovaný je stručne ochotný sa so žalobcom dohodnúť aplikácia ust. § 152 ods. 2 druhá veta O.s.p., čo odvolací súd nepovažuje sa. dôvodné a správne. Podľa názoru odvolacieho súdu súd 1. stupňa mal rozhodnúť podľa § 152 ods. 2 prvá veta O.s.p. o celej prejednávanej veci.

Na základe tohto skutkového a právneho stavu odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa treba podľa § 221 ods. 1 O.s.p. zrušiť a vec podľa § 221 ods. 3 O.s.p. vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 224 ods. 3 O.s.p. rozhodne o náhrade trov odvolacieho konania súd 1. stupňa v novom rozhodnutí o veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 25. júna 2008

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.

predseda senátu